

A TİPİ TİPİ KARAMELA SEPETİ !

H. Ali YİĞİT

Elektrik- Elektronik Mühendisi
EMO Ankara Şubesi Üyesi
aliyigit59@gmail.com

2011 yılından itibaren (sınırlı bir çevrede de olsa) EMO platformlarında Personel Belgelendirme Kurulu (PBK) ve A Tipi Muayene Kurulu (ATMK) tartışmaları sürmektedir. Nereden çıktı PBK ve ATMK? Neden TMMOB ve EMO'da tartışılmaktadır?

Bugün karşımıza Personel Belgelendirme Kurulu olarak çıkan tartışmalar İMO'da 1970'lere kadar inen Yetkin Mühendislik tartışmalarına dayanır. Ancak konunun pratik bir süreç olarak karşımıza çıkması 17 Ağustos 1999 Gölcük ve 12 Kasım 1999 Düzce depremleri ile oldu.

Hiç bir zaman teknik denetimi istemeyen ve her fırsatta TMMOB'yi yani mühendisliği dışlayan neoliberal/ piyascı anlayış, deprem felaketinin sorumluluğunu da mühendislere ve mimarlara yıktı.

'Mühendis ve mimarların hepsi yetkin ve yeterli olmadığından niteliksiz yapılar ürettikleri' iddiasıyla 'yetkin olan ve yetkin olmayanların ayrılması gerektiği' ifade edildi. Bu tartışmalar üzerinden Bülent Ecevit Başkanlığı'ndaki 57. Hükümet 595 Sayılı KHK ile Yapı Denetimi kavramı getirildi. 601 Sayılı KHK ile de TMMOB birimleri de Uzman Mühendislik Belgesi vermekle görevlendirildi. TMMOB birimleri KHK'lara karşı tartışma başlattı ve TMMOB Yönetim Kurulu hazırladığı raporu dönemin Ana Muhalefet Partisi DYP'ye verdi. DYP de konuyu Anayasa Mahkemesi'ne taşıdı. Anayasa Mahkemesi 595 ve 601 Sayılı KHK'ları iptal kararı verdi. Ve kararlar 26.05.2001 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlandı. Ancak bunun yerine TMMOB ve Odalarını tümünden devre dışı bırakan 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun 13.02.2001 tarihinde 24461 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Uzman Mühendislik (Yetkin Mühendislik) kavramının yasal zemini olmamasına karşın TMMOB'deki tartışmalar 2003 yılındaki II. Mühendislik ve Mimarlık Kurultayı ile çok daha kapsamlı bir şekilde devam etti.

Kurultayda bir çok konuda karar alınmış olmasına karşın bugünkü tartışmalara zemin teşkil eden önemli kararları sizlerle paylaşmak istiyorum.

Özellikle Kurultayda Mesleki Yeterlilik, Mesleki Yetkinlik, Mesleki Eğitim başlığı altında alınan;

Karar No3: Yetkin Mühendislik

TMMOB her meslek grubunun kendi ihtiyaçlarına ve şartlarına bağlı olarak kaliteli ve güvenilir hizmet ve üretim sürecinde düzenlemelere gitmesini teşvik

eder. Meslek Odalarının bu konudaki çalışmalarının koordinasyonunu sağlar. TMMOB "Yetkin Mühendislik" konusunu bu tür çabaların olumlu bir sonucu olarak değerlendirir. Bu uygulamaya ihtiyaç duyan Meslek Odalarının koordinasyonunu düzenleyerek çerçeve yönetmeliğin oluşturulmasını gerçekleştirir. Meslek Odaları, uygulama yönetmeliklerini kendileri hazırlar.

II. Mühendislik ve Mimarlık Kurultayı, *Örgüt Misyonu* ile ilgili 7 adet karar almıştır. Bu kararlardan ilki aslında bizlere yol gösterici nitelikte ve TMMOB'nin yürüşünün de nasıl olması gerekliliğini açıkça tanımlamaktadır.

Karar No 1: Temel ilkeler

TMMOB ve bağlı Odaları mesleki demokratik kitle örgütüdür. Demokrat ve yurtsever karakterdedir. Emekten ve halktan yanadır. Anti-emperyalisttir, "Yeni Dünya Düzeni" teorilerinin, ırkçılığın ve gericiğin karşısındadır.

Siyasetin dar anlamının aşar, yaşamın her olayını siyasetle ilişkili görür. Barıştan yanadır. İnsan hakları ihlallerine karşıdır, insanlık onurunun korunmasından yanadır. Örgütsel bağımsızlığını her koşulda korur, gücünü sadece üyesinden ve bilimsel çalışmalardan alır. Meslek ve meslektaş sorunlarının, ülkenin ve halkın sorunlarından ayrılamayacağını kabul eder. Politikanın oluşturulmasında ve uygulanmasında demokratik merkezîyetçi yöntemleri uygular. Karar alma süreçlerinde demokratik ve katılımcıdır.

Bağlı Odaları ile birlikte, mühendis ve mimarların meslek alanlarını düzenler, üyesinin ve halkın çıkarlarını korur. Sanayileşme ve demokratikleşme alanlarında durum tespitleri yapar, politikalar ve çözüm önerileri üretir. Ülkenin demokratikleşmesi için çaba sarfeder. Kamuoyu oluşturmaya yönelik çalışmalar içinde tartışmasız yer alır. Demokratik Kitle Örgütleri ve sivil toplum örgütleri ile ilkeli ve demokratik işbirliği içerisinde.

Bugün yapılan bir dizi uygulama da yine aynı yıl yapılan kurultayın *TMMOB Örgüt Birimlerinin Hizmet Üretimi* ile ilgili aldığı 11 adet karara dayandırılmaktadır.

Karar No 2

Odalarca yürütülecek hizmetlerde ve hizmet karşılığı elde edilen gelirlerde gözetilecek temel ilke meslek, meslektaş, ülke ve toplum çıkarları doğrultusunda yürütülen çalışmaları sektöre uğrattak bağimlilik ilişkilerine yol açılmaması olmalıdır.

Karar No3

Ticari amaçlarla kurulmuş herhangi bir kurumun yapacağı veya yapmakta olduğu faaliyetler Odalar için örnek alınmamalıdır. Yayımlanacak kitaplar, periyodikler, düzenlenecek uzmanlık eğitimleri, mühendislik-mimarlık mesleğinin geliştirilmesine ve uygulama alanlarına yönelik kurs ve seminerler esas gelir alanı olarak görülmemelidir.

Karar No 4

Kamu kuruluşlarına, özel kurum yada kişilere verilen hizmetler tek yanlı bozulabilecek protokollere dayanıyor ise örgüt bütçesi ağırlıklı olarak bu hizmetlerden herhangi biri üzerine kurgulanmamalı, gelir kaynakları mümkün olduğunca çeşitlendirilmelidir. Söz konusu hizmetler yalnızca, kamusal denetim alanında verilmeli, protokollerin içeriğinin örgütsel bağımsızlığı tehdit etmesine izin verilmemelidir, *verilen hizmetler üyelerimizin yürüteceği hizmetler değil, bu hizmetlerin denetimi anlamında olmalıdır.*

Karar No 6

TMMOB ve Odaları; gerek Dünya Ticaret Örgütü gerekse Avrupa Birliği (Gümrük Birliği) kanallarından gelen teknik ve mesleki mevzuat uyarınca mühendislik/mimarlık meslek alanlarının düzenlenmesine dönük uyumlaştırma (emperyalist/kapitalist ilişkilere tümüyle bağlanmak anlamında) çalışmalarına karşı durur, bu yönde izlenen politika ve uygulamalar ile mücadele eder.

İlginçtir ki; Yetkin Mühendislikle ilgili alınan 3 nolu karar, Örgüt Birimlerinin Hizmet Üretimi adı altında alınan ve yukarıda sunulan kararlarla taban tabana zıt olmasına karşın, bugün Yetkin Mühendislik adı altında alınan karar daha çok öne çıkarılmakta ve tüm uygulamalara dayanak teşkil ettirilmektedir. Oysa Örgüt misyonu ve Odaların hizmet üretimi başlıklarında alınan kararlarda bugün yapılan uygulamalara nasıl bir mantıkla karşı çıkmamız gerektiği konusunda yol göstericidir.

ATMK ve PBK olmaya gidişte kilometre taşları

1. İMO'da Yetkin Mühendislik

Kurultay'dan sonra İMO'da Yetkin Mühendislik tartışmaları hızlanmıştır. İMO, 2006 Yılında Yetkin Mühendislik Yönetmeliği hazırlayarak sınava dayalı olarak uygulamayı fiilen başlattı. Bu yönetmeliğe +İvme Dergisi yayın kurulu üyesi İnşaat Mühendisi Ercan Atalay tarafından açılan davada Danıştay 8. Dairesi 6 Kasım 2007'de yürütmeyi durdurma kararı ardından da 18 Kasım 2008'de Yetkin Mühendislik Yönetmeliği iptal etmiştir.

İptale rağmen İMO bu konudaki ısrarını sürdürmüş ve 'Yeni Yetkin Mühendislik Yönetmeliği' adı altında yeni bir yönetmeliği 15 Şubat 2009'da Resmi Gazete'de yayımlayarak yeniden devreye sokmuştur. Ancak yönetmelik +İvme Dergisi adına yayın kurulu üyesi İnşaat Mühendisi İsmail Ozan Demirel tarafından 16 Nisan 2009 tarihinde yargıya taşınmıştır. Danıştay 8. Dairesi 8 Temmuz 2009 tarihinde oybirliğiyle bu yönetmeliğin yürütmesini durdurmuştur. Aynı daire Yetkinlik Belgelendirme Yönetmeliği'ni 16 Haziran 2010 tarihinde ise iptal etmiştir. Böylece İMO ve TMMOB açısından Yetkin Mühendislik konusu yasal olarak kapanmıştır.

2. Avrupa Mühendisliği

TMMOB'nin de üye olma sürecinde olduğu Avrupa Ulusal Mühendislik Birimleri Federasyonu (FEANI), Avrupa Mühendisliği "EUROPEAN ENGINEER" (EUR-ING) kavramı üzerinde çalışmaktadır. Bunun amacında Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde mühendislerin mesleki ve akademik yeterliliklerinin tanınması için yapılan bir çalışmadır. Avrupa Komisyonu, FEANI'nin EUR-ING çalışmasını resmi olarak tanımaktadır.

- FEANI, EUR-ING için; Kayıtlı her hangi bir mühendis, mühendislikteki temel bilgilerin yanı sıra kendi dalıyla ilgili bilgisayar, matematik ve fizik konularında yeterli bilgiye sahip olacak şekilde bir eğitim almış olmayı,
 - Başvuru sahibinin mühendislik alanında en az iki yıllık mesleki deneyimi olmasını,
 - Toplam yedi yıllık bir mühendislik formasyonu olması,
 - Bu yedi yılın en az üç yılının FEANI tarafından akredite edilmiş bir üniversite veya mühendislik okulundan alınmasını,
- Savunmaktadır.

3. GATS Ne Getiriyor?

TMMOB'nin önündeki bize göre problem olan bu tartışmalara baz teşkil edecek uygulamalar, 1995 yılında Türkiye'nin de imzaladığı GATS-General Agreement on Trade in Services (Hizmet Ticareti Genel Anlaşması) kapsamında Dünya Ticaret Örgütü'ne sunduğu Taahhüt ve Derogasyon listeleri 25 Şubat 1995 tarihli Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanarak iç hukuk haline gelmiş olmasıdır.

Özet olarak 2. Dünya Savaşı'ndan sonra GATT-General Agreement on Trade and Tariffs diye bilinen ve Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması şeklinde bildiğimiz ve

ABD'nin 1947 yılında savaşın galibi olarak tüm ülkelere kabul ettirdiği malların serbest dolaşımı anlaşmasına ek olarak Hizmetlerin Serbest Dolaşımına yönelik 1986-1994 yılları arasında Uruguay Round'u diye bilinen toplantıların devamı olarak GATS gelmiştir.

Nasıl 1993 yılında imzalanan Gümrük Birliği Anlaşması yerli mallar aleyhine işleyen bir süreç ise hizmetlerin gerek serbest dolaşımı gerekse hizmet niteliğine yönelik yapılan tartışmalar (yetkinlik, yeterlilik, akreditasyon vb) tümüyle ülkemiz vatandaşları aleyhine işleyecek bir süreçlerdir.

GATS ile ilgili Türkiye,

- Eğitim,
- Sağlık,
- Enerji,
- İletişim,
- Ulaşım,
- Mühendislik Mimarlık hizmetleri,
- Çevre hizmetleri,
- Belediye hizmetleri,
- Muhasebe ve müşavirlik hizmetleri,
- Sosyal güvenlik ve sigorta hizmetleri,
- Kültür-sanat alanları,
- Turizm,
- Tarımda sağlayacak liberalizasyon,

gibi 155 hizmet alanının 72'sinde taahhütte bulunulmuştur.

Bugün ülkemizin taahhüt listesinde yer alan, '**Uzmanlık Gerektiren Hizmetler**' kapsamında değerlendirilen mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin de bugün dünya pazarının %72'sini elinde bulunduran dört büyük emperyalist ülkenin kontrolüne geçmesi süreci işletilmektedir.

Konu 'yetkinlik, yeterlilik vb' iyidir veya kötüdür tartışması değildir. Konu bu eksenle tartışılırsa sanki yetkin olmak kötü bir şey gibi algılanır.

Oysa 'yetkinlik' tartışmasının neye hizmet ettiği ve kimin çıkarına olduğu üstünden tartışarsak doğru noktada duruyoruz demektir.

Yetkin Mühendislikteki en önemli kriter her hangi bir üyenin diploma ünvanından kaynaklı olarak yapabileceği her hangi bir mühendislik faaliyetini yeniden belge alarak yapmasının önü açılmaktadır.

4. Yetkin Mühendislik Yasa Çalışmaları

Yetkin Mühendislik konusu salt TMMOB ve Odaları düzeyinde değil yasa hazırlıkları şeklinde de devam etmiştir. 28 Şubat 2005 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından TMMOB'den istenmiş olan "Yetkin Teknik Eleman Kanunu Tasarısı Taslağı"nın, TMMOB YK tarafından hazırlanarak bakanlığa gönderilmiştir. Neyse ki; TBMM bu konuda şimdiye kadar atılmış bir adım yoktur.

5. İTÜ'de Yetkin Mühendislik

Ülkemizdeki uygulama girişimlerinin en önemlisi ise İTÜ tarafından gündeme getirilmiştir. İTÜ, dünyanın birçok ülkesinde varolan bir uygulamayı Türkiye'ye getirmeye hazırlanıyor. İTÜ'lü öğrenciler ABD ve diğer birçok ülkede olduğu gibi lisans eğitimlerinin ardından "imza yetkili mühendis" olmak için ek bir sınava tabi tutulacak.

Bu belgeyi almak için İTÜ uzun zamandır uğraş verdiği çalışmasını sonuçlandırdı. Dünya çapında yapılan sınavla mühendislik mezunlarına, 'Yetkin Mühendislik Belgesi' veren Amerika'daki ABET (Mühendislik Teknolojileri Akreditasyon Kurumu) yaptığı incelemeler sonucunda NCEES (Mühendisler ve Araştırmacılar İçin Ulusal Sınav) yetkisini Türkiye'de yalnızca İTÜ'ye verdi.

Bu durumda Yetkin Mühendislik Belgesi olmayanlar ve Yetkin Mühendislik Belgesi olanlar diye iki farklı mühendis grubu oluşacak. Endüstri, elektrik-elektronik, jeoloji, makina, inşaat, gıda gibi tüm mühendislik alanlarında 'Yetkin Mühendislik' belgesi olanlar uluslararası işlerde avantaj sağlayabileceği gibi mühendis bolluğu olan ülkemizde ulusal projelerde de öncelikli aranan isimler olacak.

6. EMO'da Hizmet Üretimi Süreci

2000'li yılların başından itibaren içinde EMO Şubelerinin de içinde olduğu bazı TMMOB birimleri belediyelerle yapılan protokollerle problemleri bir alan olan Asansörlerin Periyodik Kontrollerine başlamışlardır. Bu konuya daha sonra topraklama ölçümleri ve benzeri hizmetlerde eklenmiştir. Bazı EMO birimleri bu hizmetleri üyeleri üzerinden yaparken; bazı EMO birimleri bu hizmetleri doğrudan EMO personelleri üzerinden yapmaya başlamıştır.

Kuruluş amacı doğrultusunda mühendislik alanını düzenlemek durumunda olan Meslek Odaları, mühendislik alanında hizmet üretir duruma gelmiştir. Gerek ürün gerekse hizmetlerde standartları geliştirme ve/veya uluslararası standartları ulusal standartlara uyumlama konusunda yetkili olan TSE'de benzer hizmetleri üretmeye başlamıştır.

EMO birimlerinin kendi personelleri üzerinden bu hizmetleri yapmaları nedeniyle Maliye Bakanlığı ile çeşitli sıkıntılar yaşamış ve EMO çeşitli para cezaları ödemek zorunda kalmıştır.

7. EMO İktisadi İşletmesinin Kurulması

EMO yönetim kurulu doğrudan üyelerinin faaliyet alanından çekilip denetleme görevine dönmek yerine; 08.10.2010 tarihli toplantı ve 42/16 sayılı kararıyla EMO İktisadi İşletmesini kurma kararı almıştır.

Böylelikle EMO'da hizmet üretim süreci İktisadi İşletme üzerinden ticari bir faaliyete dönüşmüştür.

8. EMO Bilirkişilik Yönetmeliğinin değiştirilmesi

Başta EMO Ankara Şubesi olmak üzere bazı EMO birimlerinin çeşitli test ölçüm hizmetlerini üyeler üzerinden sürdürmeleri de geçtiğimiz yıl EMO Bilirkişilik Yönetmeliği değiştirilerek tümünden engellenmiştir.

EMO'da Yetkin Mühendislik ve Belgelendirme tartışmaları

EMO'daki tartışmalara dönecek olursak, 2010-2012 dönemi içerisinde Yetkin Yetkili Mühendislik Kurultayı düzenlendi. Bu kurultay sonucunda; EMO'nun SMM, Asansör, Yüksek Gerilim İşletme Sorumluluğu belgeleri dışında yeni belge vermemesi konusunda mutabakata varıldı. Yani yetkin mühendisliğe külliye karşı olmak konusunda bir oybirliği sağlayamadık ama en azından bunun her kademede bir sınava dayalı belge konusunun önünü kapatan bir mutabak olduğunu söyleyebiliriz.

2012 yılındaki tartışmalar ve varılan mutabakat ile konu bizim açımızdan kapanmıştı. EMO İzmir Şubesi üzerinden 2014 yılında yapılan EMO 44. Olağan Genel Kurulu'na ATMK olunması ve EMO'da PBK oluşturulması konularında öneriler verildi. Ancak öneriler üzerine genel kurulda görüşme yapılamadığından; EMO 44. Olağan Genel Kurulu, 'yeni seçilecek EMO Yönetim Kurulu'na bu konuda çalıştay düzenlemesi ve oradan çıkacak eğilimlere göre karar vermesi konusunda yetki verilmesi' kararını aldı.

44. EMO Yönetim Kurulu, ATMK ve PBK konularında iki ayrı çalıştay düzenledi. Çalıştaylarda ağırlıklı olarak red eğilimi çıkmış olmasına karşın 44. Dönem EMO Yönetim Kurulu çalıştay eğilimlerini dikkate almayarak bu konularda kararın EMO 45. Olağan Genel Kurulu'nda alınması konusunda tavsiye kararı almıştır.

İzmir, Antalya, Denizli ve Eskişehir Şubeleri, kendi olağan genel kurullarında hem ATMK hem de PBK olunması konularında tavsiye kararları alarak bu kararlarını önerge olarak EMO 45. Olağan Genel Kurulu'na taşıdılar.

Önergelerin görüşülmesi, 45. Olağan Genel Kurulun son günü gece saat 23.00 sıralarında tamamlandı ve yapılan oylamalar sonucu her iki önerge de oy çokluğuyla kabul edildi.

PBK Olunca Ne olacak?

Üyelerin önünde ne tür engeller var?

- Mühendislik fakültesi mezunları, diploma ünvanı nedeniyle doğal olarak yapmaları gereken mühendislik faaliyetlerini belge alarak yapıyor olacaklar.
- FEANİ, Avrupa Mühendisliği için koşullar getiriyor. En önemlisi akredite bir üniversiteden mezun olma şartı. Bir çok üniversite akredite değil,
- Hükümet olgunluk sınavı vb adlar altında kademelendirmeye gidecek. Yani yeniden Yetkin Mühendislik benzeri bir tartışma başlayacak.
- GATTIS mevzuatı gereği gelişmiş ülkelerin mühendisleri hiç bir engelle karşılaşmadan ülkemizde mühendislik yapabilecekken FEANİ şartlarını yerine getiremeyen üyeler serbest dolaşımdan yararlanamayacak.
- Mesleki Yeterlilik Kurumu, şimdilik mühendislik alanını kapsamıyor olmasına karşın Yetkin Mühendislik vb uygulamalarla kademelendirilen mühendislik fakültesi mezunları düşük ücret riski ile karşı karşıya kalacak.
- Fiilen yetkin mühendislik uygulaması başlamış olacaktır.

ATMK nedir?

Daha önceleri Belediyelerle yapılan protokollerle sürdürülen Asansör Periyodik kontrolleri Bilim Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı'nın 2008 yılında yayımladığı 'Asansör Bakım İşletme Yönetmeliği' ile ATMK'lar tarafından yapılacağı belirtilmekteydi. Ancak yönetmelikte usul ve esaslar belli değildi. 2011 yılında yönetmelik değiştirilerek 1.1.2012'den itibaren sadece A TMK'lar üzerinden yapılacağı belirtildi.

ATMK'ya değil EMO'nun ATMK olmasına karşıyız!

Asansörlerin periyodik kontrolü bir mühendislik faaliyetidir ve mühendisler tarafından yapılmalıdır. EMO'nun görevi ise bu faaliyeti sürdüren üyelerin ürettiği hizmetin denetlemesidir. Kamusal faaliyet, hizmetin bizzat yapılması değil usulüne uygun yapıp yapılmadığının denetlenmesidir.

Şu anda piyasada faaliyet gösteren ATMK'ların bir çoğunda elektrik-elektronik mühendisi çalışmamaktadır.

(Buna MMO'nun ATMK'sı da dahildir.) EMO bu kuruluşlarda hem teknik hem de mevzuat gereği elektrik-elektronik mühendislerinin çalışmasını sağlamak zorundadır. Ne yazık ki bu konuda ki çabalar yetersizdir.

Temel tartışma; mühendislik alanında denetleyici mi olacaksınız yoksa piyasada hizmet mi üreteceksiniz?

Diyelim ki akredite oldunuz. Asansör muayenesini nasıl yürüteceksiniz? Doğaldır ki piyasanın kuralları gereği 'ihaleye' gireceksiniz.

Yani; üyelerinizin ve/veya diğer sermaye şirketleriyle rekabet edeceksiniz. Bir taraftan bu hizmeti sürdürürken diğer taraftan 'rakibiniz olan' üyenizin yaptığı hizmeti denetleyeceksiniz.

Bu nasıl olacak? Hem oyuncu hem hakem olacaksınız?

Şurası da unutulmamalıdır ki; geçmişte MMO tarafından tekil olarak sürdürülmekte egzos muayenesi, ülke genelinde ihale edilerek işin tamamı TÜVTÜRK'e verildi. Benzer süreçler asansör denetimi, topraklama vb konularda da yaşanacaktır.

Oysa TMMOB Odaları, işin kendisini yapmak yerine; hizmetin ve hizmeti sürdüren kişi ve kuruluşların denetimine aday olmalıdır.

Mühendislik Alanında Kuvvetler Ayrılığı

Piyasaya hizmet üretmeye soyunan sadece TMMOB ve Odaları değil TSE'de vardır. Oda, Üye ve TSE'nin yetki ve sorumluluklarını doğru tanımlayamazsak hem yetki karmaşası hem de sorumluluk karmaşası yaşanır. Şöyle ki;

TSE, ülke içerisinde üretilen mal ve hizmetlerin hangi ulusal ve/veya uluslararası standartlara uygun olacağını belirlemek. O alanda bir standart yoksa bunları oluşturmak. Yani TSE'nin görevi ne hizmet üretimi ne de mal üretimini doğrudan yapmaktır. Düzenleyici kurul niteliğindedir. Oysa TSE, bu görevinin yanında asansörlerin denetlenmesinden tutun bir dizi hizmet üretimini sürdürmektedir.

TMMOB ve Odaların görev ve sorumluluklarını yeniden hatırlatmakta yarar vardır. Bunun için de hem Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Yasa ve TMMOB kuruluş Yasasına bakmak hem de TMMOB Ana Yönetmeliği ile EMO'nun Ana Yönetmeliği'ne bakmak yeterlidir.

Odamız mühendislik alanında faaliyette bulunacak bir kuruluş değil aksine üyelerinin ürettiği mal ve hizmetlerin standartlara ve mevzuata uygunluğu denetleyici bir kuruluştur.

Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Yasa Ne Diyor?

Resmi Gazete ile neşir ve ilanı: 28/VI 1938-Sayı: 3945)
No:3458 Kabul tarihi 17-VI-1938 (28 Haziran 2000

tarihinde yayınlanan 601 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirilmiştir.)

Madde 1 - Türkiye Cumhuriyeti hududları dahilinde mühendislik ve mimarlık unvan ve yetki ile sanat icra etmek isteyenlerin aşağıda yazılı vesikalardan birini haiz olmaları şarttır

- Mühendislik veya mimarlık tahsilini gösteren Türk yüksek mekteplerinden verilen diplomalar;
- Programlarının yüksek mühendis veya mimar mektepleri programlarına muadil olduğu kabul edilen bir ecnebi yüksek mühendis veya yüksek mimar mektebinden diploma almış olanlara usulüne tevfi kan verilecek ruhsatnameler;
- Türk Teknik Okulu mühendis kısmı ile programlarının buna muadil olduğu kabul edilen memleket dahilindeki diğer mühendis veya mimar mekteplerinden verilen diplomalar;
- Programlarının Türk Teknik Okulu Mühendis kısmı programlarına muadil olduğu kabul olunan bir ecnebi mühendis veya mimar mektebinden diploma almış olanlara usulüne tevfi kan verilecek ruhsatnameler.

Madde 3 - Birinci maddenin (a) ve (b) fıkralarında yazılı vesikaları haiz bulunanlara (Yüksek mühendis) veya (Yüksek mimar) ve (c) ve (d) fıkralarında yazılı vesikaları haiz bulunanlara da (Mühendis) veya (Mimar) unvanı verilir. Bu unvanlar diploma veya ruhsatnamelere de derç olunur.

Görüldüğü gibi ülke içerisinde mühendislik/mimarlık faaliyetini yürütmek için ek bir belgeye ihtiyaç yoktur. Hiç bir kurum, kuruluş ve Oda her hangi bir üyesini her hangi bir mühendislik faaliyetini sürdürürken ek bir belge almaya zorlayamaz. Ya da üyenin her hangi bir mühendislik faaliyetinde bulunmasına kısıt koyamaz. Aksi davranış açık bir şekilde 3458 Sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkındaki Yasaya aykırıdır.

Ez cümle; Yasal düzenleme olmadan Genel Kurul Kararı da Oda Yönetim Kurulu Kararı da yok hükmündedir.

Zaten EMO 45. Olağan Genel Kurulu'nda alınmış olan Personel Belgelendirme Kuruluşu Oluşturulması ve A Tipi Muayene Kuruluşu Olma Kararlarına karşı EMO Ankara Şubesi üyesi bir arkadaşımız iptal istemiyle dava açmıştır.

TMMOB Kuruluş Yasası Ne Diyor?

Madde 2 – (Değişik: 19/4/1983 - KHK 66/2 md.)

Birliğin kuruluş amacı ile yapamayacağı faaliyetler ve işler aşağıda gösterilmiştir.

Birliğin kuruluş amacı:

- Mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının,

müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak;

c) Meslek ve menfaatleriyle ilgili işlerde resmi makamlarla işbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve tekliflerde bulunmak, meslekle ilgili bütün mevzuatı normları, fenni şartnameleri incelemek ve bunlar hakkındaki görüş ve düşünceleri ilgililere bildirmektir.

(Değişik: 18/6/1997 - 4276/6 md.) Birlik ve organları, kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamazlar.)

Birliğin ve Bağlı Odaların Amaçları

Madde 3: Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) ve bağlı Odaların amaçları şunlardır:

a) Günün gerek ve koşullarına ve mevcut olanaklara göre, kanun, tüzük ve bu Ana Yönetmelik hükümleri içinde kalmak üzere, mühendis ve mimarları meslek kollarına ayırmak, meslek ve çalışma konuları aynı ya da birbirine yakın bulunan mühendis ve mimarlık grubu için Odalar kurmak.

b) Mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının ortak gereksinimlerini karşılamak, mesleki etkinlikleri kolaylaştırmak, mesleğin genel yararlarına uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak; kamunun ve ülkenin çıkarlarının korunmasında, yurdun doğal kaynaklarının bulunmasında, korunmasında ve işletilmesinde, çevre ve tarihi değerlerin ve kültürel mirasın korunmasında, tarımsal ve sınai üretimin artırılmasında, ülkenin sanatsal ve teknik kalkınmasında gerekli gördüğü tüm girişim ve etkinliklerde bulunmak.

c) Meslek ve çıkarları ile ilgili işlerde, resmi makamlar ve öteki kuruluşlar ile işbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve önerilerde bulunmak, meslekle ilgili bütün mevzuatı, normları, bilimsel şartnameler, tip sözleşmeler ve bunlar gibi bütün bilimsel evrakı incelemek ve bunların değiştirilmesi, geliştirilmesi ya da yeniden konulması yolunda önerilerde bulunmak.

Biraz daha özele inerek EMO mevzuatına bakalım.

Odanın Amaçları

Madde 7- Odanın amaçları şunlardır.

a) Günün gereklerine, koşullarına ve olanaklarına uygun olarak üyelerinin sorunlarını çözmek için çalışmak, mesleğin üye toplum ve ülke yararlarına göre uygulanması ve geliştirilmesi için gerekli çabaları göstermek, diğer meslek Odaları, üyeleri ve halkla ilişkilerinde dürüstlüğü ve ahlakı korumak, uzmanlık alanında ülke çıkarlarına uygun politikalar üreterek bunları savunmak, kamuoyu oluşturmak, ilgilileri uyarmak,

b) Kamunun ve ülkenin çıkarlarının sağlanmasında, yurdun doğal kaynaklarının bulunmasında,

korunmasında ve işletilmesinde, tarımsal ve sınai üretimin artırılmasında, ülkenin sanatsal ve teknolojik kalkınmasında, çevrenin korunmasında gerekli gördüğü tüm girişim ve etkinliklerde bulunmak,

c) Meslek, ülke ve üye çıkarlarını korumak için resmi makamlar ve öteki ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak, önerilerde ve girişimlerde bulunmak, gerektiğinde çalışma alanına ilişkin olarak kanuni yollara başvurmak, önlemek için gerekli gördüğü tüm girişim ve etkinliklerde bulunmak,

d) (Ek:RG-1/4/2003-25066)

(1) Üyelerin hak ve yetkilerini korumak, üyeler arası dayanışmayı sağlamak, haksız rekabeti önlemek için gerekli gördüğü tüm girişim ve etkinliklerde bulunmak,

e) Meslekle ilgili standartları, normları, yönetmelik ve teknik şartnameleri, sözleşme tiplerini ve benzeri tüm bilimsel evrakı incelemek, bunların değiştirilmesi, geliştirilmesi ve yenilerinin oluşturulması yolunda çalışmalar yapmak,

Özellikle TMMOB Kuruluş Yasası Madde 2-b) bendi Odaların amaçları dışında faaliyette bulunamayacağını açık bir şekilde tanımlamaktadır. Odamızın A Tipi Muayene Kuruluşu olarak piyasada hizmet üretmesi doğrudan TMMOB Kuruluş Yasası'na aykırıdır.

Bu kararlarla ilgili karşı eylemlilikte bulunmak üzerine EMO Yönetim Kurulu'nun içinde benim de olduğum bir kısım üyeye yazdığı yazıda Genel Kurul Kararlarına uyma zorunluluğu anlamına gelen ifadeler kullanmıştır.

Meslektaşların açık bir şekilde çıkarına aykırı olan bu kararlara karşı çıkma hakkımız vardır ve bu meşrudur. Bu hakkımızı kullanacağız.

'ATMK olunmadığı için Asansör sektöründe olunmadığı ve bir boşluk olduğu söylemi' sıkça dile getirilmeye başlandı. Oysa bugünkü mevzuatımız hem asansör üretimi ve projelendirilmesi hem de mevcut ATMK'larda Elektrik-Elektronik Mühendisi istihdamını zorunlu kılmaktadır.

Neden TMMOB ve Odalar Hizmet Üretimine Yönelmiş?

Özellikle 2000'li yıllardan itibaren Odalar proje denetimlerinden çok para kazanır duruma geldi. Yüksek gelirlerle birlikte amatör emeğe dayalı iş yapma kültürü yerini para ile eleman tutup iş yapma kültürüne bıraktı. Odaların hemen hemen tümünde şişkin kadrolar oluştu. AKP'nin hiç bir yasal dayanağı olmadan 2012 yılından itibaren Odaların bir kısım yetkilerini bazı bakanlık ve/veya kamu kurum ve kuruluşları üzerine alması girişiyle birlikte gelirlerde keskin bir düşüş yaşandı.

Bir çok Oda içinde bulunduğu mali krizi aşmada piyasaya hizmet üretmek açacağı yanılışıyla hızla hizmet üretim sürecine girdi.

Sık sık kürsülerden bizlere şu eleştiriler yapıldı. *'Ya siz devrimciyiz/yurtseveriz diyorsunuz ama devrimci demek örgüte para kazandıran, dönemini de kurtaran kişidir.'*

Öyle bir noktaya geldik ki 'hem paranız yok, hem konuşuyorsunuz. Para kazanın ki konuşabilesiniz' türü bir tartışmaya dönüştü. Ve ATMK olursa örgütün çok para kazanacağı ve eski şaşaalı günlerine dönüp, eski derken üç beş yıl önceki gibi paralı günlerine döneceği beklentisi var. Yönetim Kurulları da rahat rahat parayı verecek, işlerini yaptıracakları bir sürece daha girilecek gibi bir hayal. ATMK'nin bir karamela sepeti olduğu yanılığı!

'ATMK olunmadığı için Asansör sektöründe olunmadığı ve bir boşluk oluştuğu söylemi' sıkça dile getirilmeye başlandı. Oysa bugünkü mevzuatımız hem asansör üretimi ve projelendirilmesi hem de mevcut ATMK'larda Elektrik-Elektronik Mühendisi istihdamını zorunlu kılmaktadır.

Oda Hakemliği Bırakıp Doğrudan Üyesiyle Rekabete Giriyor. Ancak Asıl Tehlikeli Olan Personel Belgelendirme Kuruluşu Olmadır!

Yani odanın üyesinin yapacağı, hizmet alanına girmesi hakemliklerini yitirmesi ve ticari bir faaliyettir ve tehlikeli bir durumdur ama personel belgelendirme konusu çok daha tehlikeli bir konudur. Çünkü personel belgelendirmesi, bundan sonra diplomanın hiçbir anlamının olmadığı yani senin mühendislik eğitimi görmüş olmaktan kaynaklı olarak sahip olduğun diplomanın doğal haklarını kullanırken, bir dakika kardeşim sen bu işi yapamazsın, niye yapamam, bu iş şöyle şöyle bir belge gerektiriyor git kursa bu belgeyi al gel, yetmedi ikinci belge, yetmedi üçüncü belge, bir dakika senin belgenin vizesi dolmuş getir bu kadar para bir daha belge, bir daha belge yani bu ATMK'dan daha tehlikeli mühendisleri daha çok yaralayan, mühendisler odasında kastlaşmayı ve işsizliği, beraberinde de düşük ücretle çalışmayı gerektirecek olan bir şey.

PBK konusuyla ilgili olarak tartışmaların geriye doğru

gidecek olursak aslında TÜSİAD sözcüleri her platformda diyorlar ki, *'Türkiye'de çok mühendis mimar var, bizim ara elemana ihtiyacımız var ama Türkiye'de ara eleman (yetiştirecek) eğitim kurumu da yok, dolayısıyla ben ucuza çalıştıracak adam arıyorum, mühendise ihtiyacım yok ya da mühendis maaşı ödemek istemiyorum.'* Dolayısıyla eğitimde dönüşüm yapılması lazım, diyor ki 2016 raporlarını açın, (bakın). TÜSİAD'ın eğitimde dönüşüm, dönüşüm dediği de biz Avrupa birliğine GATT mevzuatına en kolay, eğitimde dönüşüm yaparak geçebiliriz diyor. Bu şu demek, diplomaların anlamsızlaştırarak kademelendirilmesi demek. Bugün AKP' de aynı şeyi yapıyor, diyor ki çok mühendis var, hepsi de iyi değil bunların, olgunluk sınavı getirelim vs. falan filan. Aslında bu dünya genelindeki liberal uygulamaların bir şekilde bizim alanımıza yansımış olması ve bizim alanımızda da yandaş bulması, tehlikeli olan tarafı bu. Yoksa zaten bilinen bir gerçeklik belgelendirme vs. konusu. Konuyla ilgili olarak ben bir konuşmamı için hazırlık yaparken; Fuat Ercan hocamızın bulunduğu bir kavram durumu iyi özetliyor: **modüler mühendis**. Yani senin bir tane diploman var bu işe yaramıyor bir de belgeler almak zorundasın.

Piyasaya hizmet üretmeye başlarsak piyasa bağlı kalır ve sözümüzü söyleyemeyiz!

İki yıl önce ilginç bir olay yaşandı. Yenimahalle'deki teleferiğin eksikleri nedeniyle hizmete girmemesi gerekiyordu. Belediye bu eksikleri gidermek yerine eksikleriyle hizmete sokmakta ısrar etti.

Oysa Elektrik Mühendisleri ve Makina Mühendisleri Odaları Ankara Şubeleri'nin eksiklikler konusunda tespitleri vardı.

Kamusal bir sorumlulukla EMO Ankara Şubesi bu konuda kamuoyunu bilgilendirmek için MMO Ankara Şubesine ortak açıklama yapma önerisi götürdü. MMO Ankara Şubesi, *'biz belediye ile ortak işler yapıyoruz, biz açıklama yapamayız. Siz tek başınıza yapın şeklinde'* bir ifadeyle açıklamaya katılmadı.

İşin özeti de burda sanırım. Varlığını piyasaya hizmet üretmeye bağlarsan örgütsel bağımsızlığını da yitirirsin!

Para kazanıp odayı kurtaracağız derken Odadan da olursun! ATMK elinde patlamaya hazır bir bombaya dönüşür.

A TİPİ TİPİ BUM BUM BUM !

Sevgi, dostluk ve dayanışmayla kalın.